

MAJO Hotellinvest AB
Västerviks Stadshotell
Storgatan 3
593 30 Västervik

Tillsyn enligt kameraövervakningslagen (2013:460) - kameraövervakning av hotell

Datainspektionens beslut

Datainspektionen konstaterar att MAJO Hotellinvest AB, 556268-8399, bedriver kameraövervakning i strid med 22 och 23 §§ kameraövervakningslagen (2013:460) vid bolagets hotell på Storgatan 3 i Västervik, genom att något giltigt samtycke inte har inhämtats samt att övervakningsintresset inte väger tyngre än enskildas intresse av att inte bli övervakade, såvitt avser kamera 1 (en av kamerorna bakom receptionen).

Datainspektionen förelägger MAJO Hotellinvest AB att montera ner kamera 1 (en av kamerorna bakom receptionen).

Datainspektionen konstaterar att MAJO Hotellinvest AB inte uppfyller upplysningsplikten i 25 § kameraövervakningslagen genom att inte i tillräcklig omfattning upplysa om den aktuella kameraövervakningen, vare sig genom tydlig skyltning eller på något annat verksamt sätt.

Datainspektionen förelägger MAJO Hotellinvest AB att lämna upplysning om kameraövervakningen genom tydlig skyltning eller på något annat verksamt sätt vid samtliga ingångar till det övervakade området bakom receptionen.

I övrigt har Datainspektionen inga invändningar mot den kameraövervakning som har granskats i ärendet.

Redogörelse för tillsynsärendet

Datainspektionen har inlett tillsyn mot MAJO Hotellinvest AB (bolaget) i syfte att kontrollera att den kameraövervakning som bedrivs på platser dit allmänheten inte har tillträde på bolagets hotell på Storgatan 3 i Västervik är laglig enligt 22–24 §§ kameraövervakningslagen, samt om upplysningsplikten i 25 § kameraövervakningslagen är uppfylld. Inspektionen har i tillsynsärendet, som skett i form av en så kallad skrivbordstillsyn, ställt frågor till bolaget om den pågående kameraövervakningen.

Det finns idag enligt bolaget två kameror uppsatta på platser dit allmänheten inte har tillträde. Båda kamerorna övervakar området bakom hotellets reception. Kamera 1 övervakar området direkt bakom receptionsdisken. Övervakning med den kameran sker dygnet runt med bildinspelning. Kamera 2 övervakar det rum bakom receptionen där det finns kontanter och kassaskåp. Övervakning samt bildinspelning med den kameran sker endast efter aktiverat överfallslarm.

Bolaget har i huvudsak uppgett följande. Syftet med kameraövervakningen är att öka tryggheten och säkerheten för personalen samt att förebygga brott. I receptionen sköts bokningar och majoriteten av all hotellets kontanthantering. Även mindre mängder alkohol förvaras och serveras över disk. Detta är stöldbegärligt och risk finns därför för att någon obehörig hoppar över disken eller bryter sig in i receptionen. Det kan även hända att receptionen står obemannad om personalen befinner sig någon annanstans, vilket ökar stöldbegäret ytterligare. Kamerorna gör att personalen känner sig säkrare och tryggare när de arbetar eftersom det främst kvällar och nätter förekommer ensamarbete. Det händer ibland att gäster eller annat folk från gatan uppträder hotfullt eller är påverkade. Bolaget har som rättsligt stöd för övervakningen både gjort en intresseavvägning enligt 23 § kameraövervakningslagen, samt inhämtat samtycken från de anställda enligt 22 § kameraövervakningslagen. Samtyckena har inhämtats på tre sätt. För det första genom att skyddsombud, restaurangchef samt Quality Manager har undertecknat en handling där det anges att de, i egenskap av representanter för hotellets personal, anger att de inte har några invändningar mot tilltänkta placeringar av kamerorna. För det andra har samtycken inhämtats vid personalmöten med receptionspersonal samt för det tredje vid en säkerhetsgenomgång med personal.

Bolaget upplyser om kameraövervakningen genom att berörd ny personal muntligen får information om kameraövervakningen vid anställningens början. Varje nyanställd har en säkerhetsgenomgång med säkerhetsansvarig då personalen återigen får information om kameraövervakningen samt en genomgång av hur överfallslarmet och kameraövervakningen fungerar. Bolaget har i dagsläget ingen skriftlig information om kameraövervakningen men överväger att ta fram det för att förtydliga för personalen och för att kunna få en signatur på att informationen har mottagits och godkänts av berörd personal.

Skäl för beslutet

Är kameraövervakningen laglig?

Tillämpliga bestämmelser

Den granskade kameraövervakningen avser platser dit allmänheten inte har tillträde. Enligt 22 § kameraövervakningslagen får kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde bedrivas om den som övervakas har samtyckt till övervakningen. Av 2 § framgår att ett samtycke är varje slag av frivillig, särskild och otvetydig viljeyttring genom vilken någon efter att ha fått information godtar att bli kameraövervakad. Datainspektionen anser att kravet på frivillighet förutsätter att den anställde upplever att han eller hon har ett fritt val och att det finns ett reellt alternativ till att samtycka. Om den övervakade – som exempelvis är fallet vid övervakning på arbetsplatser – står i ett beroendeförhållande till den som övervakas är det ofta inte möjligt att uppfylla kraven på frivillighet. Eftersom samtycket måste vara individuellt kan inte en person eller organisation som företräder de anställda samtycka till kameraövervakning för alla anställda. Ett samtycke kan vidare återkallas när som helst. Om så sker får ytterligare kameraövervakning av den som återkallat samtycket inte ske. Detta lämnar i praktiken mycket små möjligheter att stödja en kameraövervakning i arbetslivet på samtycke. Det är den som bedriver övervakningen som ska kunna visa att sådana samtycken som avses i kameraövervakningslagen har inhämtats.

Enligt 23 § kameraövervakningslagen får kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde bedrivas om övervakningen behövs för att förebygga, avslöja eller utreda brott, förhindra olyckor eller andra berättigade ändamål, och övervakningsintresset väger tyngre än den enskildes intresse av

att inte bli övervakad (integritetsintresset). Denna proportionalitetsavvägning (kallad överviktsprincipen) ska göras i varje enskilt fall och varje kamera ska bedömas för sig. Vidare ska – innan kameraövervakning tillgrips – prövas om andra, mindre ingripande åtgärder kan vara tillräckliga för att komma till rätta med problemen. Det är den som bedriver övervakningen som ska visa att övervakningsintresset väger över integritetsintresset (prop. 2012/13:115 s. 80-84).

Vid bedömningen enligt överviktsprincipen ska särskilt beaktas hur övervakningen ska utföras, om teknik som främjar skyddet av den enskildes personliga integritet ska användas och vilket område som ska övervakas. Det har också betydelse när och hur länge övervakningen ska pågå. Enligt 24 § kameraövervakningslagen ska den som bedriver kameraövervakningen se till att övervakningen inte sker i större omfattning än vad som behövs för att tillgodose ändamålen med övervakningen.

Utgångspunkten i kameraövervakningslagen är att kameraövervakning endast ska utgöra ett komplement till andra åtgärder. Kameraövervakning ska således inte ses som ett hjälpmedel som ska användas i stället för andra säkerhetsåtgärder eller förebyggande insatser. Om kompletterande åtgärder har försummats, kan det komma att påverka bedömningen av behovet av kameraövervakning och i förlängningen medföra att övervakningen inte är tillåten.

Samtycke som rättsligt stöd för kameraövervakningen

Bolaget har uppgett att det både har inhämtat samtycke från de personer som berörs av övervakningen, samt gjort en avvägning enligt 23 § kameraövervakningslagen. Avseende samtycke som rättsligt stöd så hänvisar bolaget till en handling där representanter för personalen inte har några invändningar mot kamerornas tänkta placeringar samt till att samtycke har inhämtats vid personalmöten och säkerhetsgenomgång med personal. Eftersom samtycket måste vara individuellt kan inte en person eller organisation som företräder de anställda samtycka till kameraövervakning för alla anställda. Det har heller inte framgått att de anställda har erbjudits något reellt alternativ till kameraövervakningen som kan medföra att ett samtycke kan anses föreligga enligt lagen. Bolaget har inte heller på annat sätt visat att bolaget har inhämtat giltiga samtycken till kameraövervakningen. Bolaget kan därför inte stödja sin kameraövervakning på ett samtycke enligt 22 § kameraövervakningslagen.

Eftersom den aktuella kameraövervakningen inte kan stödjas på ett samtycke krävs att förutsättningarna i 23 § kameraövervakningslagen är uppfyllda för att övervakningen ska vara tillåten.

Överviktprincipen som rättsligt stöd för kameraövervakningen

Bolaget har uppgett att syftet med kameraövervakningen är att förebygga brott samt att öka tryggheten och säkerheten för personalen.

Kameraövervakningen sker enligt Datainspektionen för berättigade ändamål enligt kameraövervakningslagen. För att övervakningen ska vara laglig krävs dock att övervakningsintresset väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad.

Datainspektionen anser att bolaget har lagligt stöd för kameraövervakningen avseende kamera 2. Datainspektionen bedömer däremot att kameraövervakningen avseende kamera 1 är i strid med 23 § kameraövervakningslagen eftersom övervakningsintresset inte väger tyngre än enskildas intresse av att inte bli övervakade.

Datainspektionen förelägger bolaget att montera ner kamera 1 (en av kamerorna bakom receptionen). Skälen till Datainspektionens bedömning är följande.

Det rör sig om kameraövervakning av ett relativt begränsat utrymme av hotellet dit endast hotellets personal har tillträde. Ett område bakom en reception är emellertid till sin karaktär sådant att personal vistas och arbetar kontinuerligt inom det övervakade området. Detta medför att integritetsintresset gör sig relativt starkt gällande på platsen. Att kameraövervakning även sker med bildinspelning ökar integritetsintresset ytterligare. Omständigheten att inga hotellgäster har tillträde till den övervakade ytan medför dock att integritetsintresset minskar något. Ändamålet med kameraövervakningen är att förebygga brott samt att öka tryggheten och säkerheten för personalen. Bolaget har emellertid inte kunnat redogöra för huruvida hotellets receptionsområde har varit brottsutsatt i någon omfattning och inte heller gett in någon utredning avseende brottsutsatthet på platsen.

Det rör sig dock om kameraövervakning av kontanter och annan skyddsvärd egendom, varför bolaget ändå får anses ha ett visst övervakningsintresse.

Avseende kamera 2 ska övervakning endast ske efter aktiverat överfallslarm, vilket minskar integritetsintrånget avsevärt. Datainspektionen anser mot denna bakgrund att bolagets övervakningsintresse såvitt avser denna kamera väger över integritetsintresset. Eftersom kamera 1 ska övervaka kontinuerligt väger integritetsintresset dock tyngre avseende denna kamera. Bolagets övervakningsintresse väger därför inte över integritetsintresset avseende kamera 1, varför övervakning med denna kamera sker i strid med 23 § kameraövervakningslagen.

Upplysningsplikt

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 25 § kameraövervakningslagen ska upplysning om kameraövervakning lämnas genom tydlig skyltning eller på något annat verksamt sätt. Upplysning ska också lämnas om vem som bedriver kameraövervakningen om det inte framgår av förhållandena på platsen.

Från integritetssynpunkt är det viktigt att den som övervakas får kännedom om övervakningen. Att övervakningen är känd är också av avgörande betydelse för att den ska vara effektiv i brottsförebyggande syfte. Normalt sker upplysning om kameraövervakning genom skyltning. En fördel med skyltning är att informationen kan lämnas i direkt anslutning till den plats där övervakningen sker. Av förarbetena till kameraövervakningslagen följer vidare att även om upplysning genom skyltning får anses mest ändamålsenligt kan det finnas situationer där någon annan form av upplysning är mer lämpad. Så kan exempelvis vara fallet om övervakningen avser en begränsad krets då det ibland kan vara lämpligare att lämna skriftlig information om övervakningen direkt till de berörda (prop. 2012/13:115 s. 85 f.).

Datainspektionens bedömning

Datainspektionen anser att bolaget inte uppfyller upplysningsplikten i 25 § kameraövervakningslagen.

Datainspektionen förelägger bolaget att lämna upplysning om kameraövervakningen genom tydlig skyltning eller på något annat verksamt sätt vid samtliga ingångar till det övervakade utrymmet bakom receptionen. Skälen till Datainspektionens bedömning är följande.

Bolaget upplyser om kameraövervakningen genom att berörd ny personal muntligen får information om kameraövervakningen vid anställningens början. Varje ny anställd har en säkerhetsgenomgång med säkerhetsansvarig då personalen återigen får information om kameraövervakningen samt en genomgång av hur överfallslarmet och kameraövervakningen fungerar. Bolaget har i dagsläget ingen skriftlig information om kameraövervakningen men överväger att ta fram det för att förtydliga för personalen och för att kunna få en signatur på att informationen har mottagits och godkänts av berörd personal.

Utgångspunkten för bedömningen av om upplysningsplikten har fullgjorts är enligt Datainspektionens mening att det ska vara tydligt på förhand för den som går in i ett specifikt utrymme att den platsen är kameraövervakad. Det betyder att det inte är tillräckligt att exempelvis sätta upp en skylt vid huvudentrén till en butiklokal för att upplysningsplikten ska anses fullgjord när det gäller kameraövervakning som bedrivs i utrymmen intill butiklokalen. Det betyder också att skyltning kan behövas i direkt anslutning till flera utrymmen som kameraövervakas på en arbetsplats, där skilda verksamheter pågår.

Som framgår ovan ska upplysning om kameraövervakning normalt lämnas genom tydlig skyltning, men att skriftlig information i vissa fall kan lämnas om det är lämpligt. Att endast ge muntlig information har inte berörts i förarbetena och är enligt Datainspektionens mening tveksamt av flera skäl.

Ett skäl är att det är straffbart att bryta mot upplysningsplikten. Med muntlig information är det svårt att i efterhand utreda/kontrollera om upplysningsplikten har uppfyllts. Det är dessutom svårt att på ett verksamt sätt lämna muntlig information i förhållande till externa personer. Även i förhållande till de anställda anser Datainspektionen att det måste krävas mycket väl avvägda och tydliga rutiner för att kunna anse att muntlig information har lämnats på ett verksamt sätt.

Upplysning om kameraövervakning sker alltså muntligen till de anställda vid två tillfällen vid anställningens början. Bolaget har inte närmare beskrivit vilken information de nyanställda får eller vilka rutiner bolaget har för att försäkra sig om att personalen fortlöpande får information om kameraövervakningen. Mot bakgrund av vad som ovan anförts anser Datainspektionen inte att bolagets beskrivna tillvägagångssätt är tillräckligt

för att uppfylla upplysningsplikten i 25 § kameraövervakningslagen. Bolaget har alltså inte i tillräcklig omfattning genom tydlig skyltning eller på något annat verksamt sätt upplyst om den aktuella kameraövervakningen.

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga beslutet ska ni skriva till Datainspektionen. Ange i skrivelsen vilket beslut som överklagas och den ändring som ni begär. Överklagandet ska ha kommit in till Datainspektionen senast tre veckor från den dag ni fick del av beslutet. Datainspektionen sänder överklagandet vidare till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning om inspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Detta beslut har fattats av enhetschefen Nicklas Hjertonsson efter föredragning av juristen Martin Hemberg.

Nicklas Hjertonsson

Martin Hemberg